



**СИЛАБУС**  
**обов'язкового освітнього компонента**  
**«ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

Шифр дисципліни за навчальним планом: ПП04  
освітньої програми Початкова освіта  
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка  
спеціальності 013 Початкова освіта  
освітнього рівня магістр (термін навчання – 1,10)

1 курс, 1-й семестр

**I. Опис дисципліни**

Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Кількість кредитів - 3		<b>Методи навчання:</b> 1. За джерелом передачі інформації: <i>словесні, наочні, практичні.</i> 2. За рівнем пізнавальної активності: <i>репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.</i> 3. За логікою розгортання змісту: <i>індуктивні, дедуктивні, традуктивні.</i>
Загальна кількість годин - 90		
<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
<b>Лекції:</b>		
-	<b>6</b>	
<b>Практичні заняття:</b>		
-	<b>4</b>	
<b>Лабораторні заняття:</b>		
-	-	
<b>Самостійна робота:</b>		
-	<b>80</b>	
<b>Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:</b>		
-	<b>1/9</b>	
<b>Тижневе навантаження (год.)</b> - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4		<b>Форми поточного контролю:</b> модульні контрольні роботи
<b>Мова навчання – українська</b>		
		<b>Форма підсумкового контролю:</b> <b>Залік</b>

**Предметом** вивчення освітнього компоненту є педагогічні технології інклюзивного навчання учнів молодшого шкільного віку.

**Міждисциплінарні зв'язки:** освітній компонент «Технології інклюзивного навчання у початковій школі» враховує попередню підготовку студентів із навчальних курсів: «Філософія освіти», «Психолого-педагогічні технології», «Педагогічні інновації в Україні та за кордоном», «Методики та технології вивчення освітніх галузей у початковій школі» та забезпечує базу для наступного поглиблення знань, умінь та навичок із психолого-педагогічної дисципліни «Педагогіка партнерства та супервізії», «Технології управління освітнім процесом у початковій школі» та проведення виробничих педагогічних практик.

**Мета і завдання освітнього компоненту:**

**Метою викладання** освітнього компоненту «Технології інклюзивного навчання у початковій школі» є: засвоєння майбутніми магістрами алгоритмів упровадження сучасних технологій інклюзивного навчання учнів молодшого шкільного віку в умовах Нової української

школи.

**Основними завданнями** вивчення освітнього компоненту «Технології інклюзивного навчання у початковій школі» є:

- формувати мотивацію до опанування зарубіжним та вітчизняним досвідом щодо технологій інклюзивного навчання;
- формувати в майбутнього фахівця інклюзивного класу спектр загальних компетентностей: світоглядних, громадянських, комунікативних, міжособистісної взаємодії, інформаційно-комунікаційних, креативних, аналітичних, самоосвітніх;
- формувати організаційно-педагогічну готовність у майбутнього вчителя початкової школи до впровадження технологій інклюзивного навчання учнів у систему початкової школи;
- формувати вміння володіти та впроваджувати педагогічні технології інклюзивного навчання в освітньому процесі початкової школи з урахуванням індивідуальних психофізичних особливостей учнів з особливими освітніми потребами;
- формувати інтерес до вивчення перспективного педагогічного досвіду вчителів щодо впровадження ними педагогічних технологій інклюзивного навчання у системі початкової школи;
- формувати прагнення до самостійності, науково-дослідницької діяльності та прагнення до освіти впродовж життя.

## **II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:**

### ***Інтегральна компетентність:***

Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності.

<b>№</b>	<b>Результати навчання</b>	<b>Компетентності</b>
<b>1</b>	<b>ПР 3:</b> Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.	<b>ЗК 2:</b> Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності.
<b>2</b>	<b>ПР 5:</b> Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.	<b>ЗК 6:</b> Здатність до здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливості свого впливу на вирішення соціальних проблем. <b>СК 3:</b> Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
<b>3</b>	<b>ПР 6:</b> Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.	<b>СК 4:</b> Здатність до педагогічного партнерства (наставництво, супервізія, інтервізія тощо), до організації роботи інклюзивного класу. <b>СК 10:</b> Здатність обирати оптимальні педагогічні технології з української та зарубіжної практики для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання
<b>4</b>	<b>ПР 7:</b> Моделювати, створювати та підтримувати безпечно, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.	
<b>5</b>	<b>ПР 13:</b> Працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища з використанням оптимальних технологій з української та зарубіжної практики з урахуванням принципів педагогіки партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.	

## **III. Тематичний план дисципліни**

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 години.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
<b>Змістовий модуль 1. ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ В НОВІЙ НУШ</b>						
1	Тема 1.1. Вступ. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної умовах НУШ.	2	1	-	-	14
2	Тема 1.2. Впровадження технологій інклюзивного навчання в Новій українській школі.	2	1	1	-	12
3	Тема 1.3. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями.	2	1	1	-	12
4	Тема 1.4. Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.	3	1	1	-	12
5	Тема 1.5. Педагогічні технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих молодших школярів.	2	1	1		15
6	Тема 1.6. Особливості впровадження соціально-педагогічних технологій у системі початкової освіти.	1	1	-	-	15
<b>Разом: 90 год.</b>		<b>10</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>-</b>	<b>80</b>

#### IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

##### Змістовий модуль 1. ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ В НУШ

###### Тема 1.1. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної умовах НУШ

1.Зміст поняття «педагогічна технологія інклюзивного навчання молодшого школяра».

2.Класифікація інноваційних технологій інклюзивного навчання молодших школярів із особливими потребами.

###### Тема 1.2. Впровадження технологій інклюзивного навчання в Новій українській школі

1.Навчально-методичне і кадрове забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах НУШ.

2. Професійна компетентність вчителя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища.

3.Супервізія, інтервізія як надання педагогічної, психологічної та методичної допомоги вчителя учасникам освітнього процесу в інклюзивному класі.

4.Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі. Педагогічна взаємодія з батьками дітей

з особливими освітніми потребами.

### **Тема 1.3. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями**

1.Характеристика психофізичного розвитку учнів із вадами зору (сліпі, осліплі, зі зниженим зором).

2.Технології навчання молодших школярів з порушеннями зору.

3.Технології навчання учнів із мовленнєвими порушеннями.

4.Технології ейдетики.

5.Застосування арт-терапії в корекції усного мовлення молодших школярів із заїканням.

### **Тема 1.4.Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату**

1.Характеристика відхилень у дітей при затримці психічного розвитку (розумово відсталі, емоційно неврівноважені).

2.Специфіка освітніх потреб молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

3.Алгоритми застосування в початковій школі спеціальних програм інклюзивної освіти дітей із затримкою психічного розвитку.

4.Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату у молодших школярів (ДЦП, клишоногість, аномалії хребта, поліомієліт).

5.Технології навчання та спеціальні програми корекційно-відновлювальної роботи з учнями із ДЦП.

6.Технології навчання аутичних молодших школярів в умовах масової початкової школи.

### **Тема 1.5. Педагогічні технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих молодших школярів**

1.Технології інклюзивного навчання учнів «групи ризику» у початковій школі.

2.Технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих учнів.

3.Дидактичний ресурс проектного навчання у контексті інноватизації початкової освіти учнів з особливими потребами.

4.Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти дітей з особливими потребами.

### **Тема 1.6. Особливості впровадження соціально-педагогічних технологій у системі початкової освіти**

1.Упровадження ігрових технологій в інклюзивній початковій школі.

2.Типологія здоров'язбережувальних технологій (оздоровчі, технології навчання здоров'ю, виховання культури здоров'я).

3.Педагогічний ресурс естетотерапії природними та ігровими засобами в інклюзивній освіті молодших школярів (ігрова терапія; песочна терапія; анімалотерапія; хореотерапія, формокорекційна ритмопластика; сміхотерапія).

4.Арт-терапія в інклюзивній освіті учнів молодшого шкільного віку (музикотерапія у корекційно-виховній роботі з дітьми із особливостями психофізичного розвитку; естетотерапія мистецькими засобами (театральна-драматична діяльність з учнями із особливостями у розвитку; пісенна терапія; бібліотерапія; терапія кольором; лялькотерапія).

## **V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням**

<b>№</b>	<b>Тема</b>	<b>Зміст самостійних завдань</b>	<b>Форма звітності</b>
<b>Змістовий модуль 1</b>			
1	Тема 1.1. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в	<b>Завдання 1</b> Проаналізуйте сутність основних понять: «інклюзія», «інклюзивне навчання», «технології інклюзивного навчання»  <b>Завдання 2</b> Проаналізуйте зарубіжний досвід організації інклюзивного навчання дітей.	Словник понять  Опорний конспект

	умовах сучасної умовах НУШ.		
2	Тема 1.2. Впровадження технологій інклюзивного навчання в Новій українській школі.	<p><b>Завдання 1</b> Підготувати опорний конспект про навчально-методичне і кадрове забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах НУШ</p> <p><b>Завдання 2</b> Скласти пам'ятку для вчителів, що працюють в інклюзивному класі.</p> <p><b>Завдання 3</b> Підготувати порівняльну таблицю. Підготовка асистентів педагогів: досвід Канади. Підготовка асистентів педагогів: досвід США. Підготовка асистентів педагогів: досвід Великої Британії.</p> <p><b>Завдання 4</b> Зобразити у вигляді інтелект-карти обов'язки асистента вчителя.</p>	<p>Опорний конспект</p> <p>Творча робота</p> <p>Узагальнена таблиця</p> <p>Інтелект-карта</p>
3	Тема 1.3. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями	<p><b>Завдання 1</b> Презентація на тему: Соціалізація дитини із сенсорними та мовленнєвими порушеннями: індивідуальний підхід та етапи соціалізації.</p> <p><b>Завдання 2</b> Підготувати загальні рекомендації щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей із сенсорними та мовленнєвими порушеннями.</p> <p><b>Завдання 3</b> Написати есе на тему: «Переваги та недоліки використання методики ейдотехніки у роботі з дітьми, що мають сенсорні та мовленнєві порушення».</p> <p><b>Завдання 4</b> Підготувати комплекс завдань (вправ, ігор) для молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями.</p>	<p>Презентація</p> <p>Пам'ятка</p> <p>Есе</p> <p>Творча робота</p>
4	Тема 1.4. Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.	<p><b>Завдання 1</b> Підготувати загальні рекомендації щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.</p> <p><b>Завдання 2</b> Підготувати комплекс завдань (вправ, ігор) для молодших школярів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.</p>	<p>Пам'ятка</p> <p>Творча робота</p>
5	Тема 1.5. Педагогічні технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих молодших школярів.	<p><b>Завдання 1</b> Підготувати опорний конспект на тему: Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти обдарованих і талановитих дітей.</p> <p><b>Завдання 2</b> Написати есе на тему: «Обдаровані та талановиті діти».</p> <p><b>Завдання 3</b> Підготувати комплекс завдань (вправ, ігор) для обдарованих і талановитих молодших школярів.</p>	<p>Опорний конспект</p> <p>Есе</p> <p>Творча робота</p>
5	Тема 1.6. Особливості впровадження соціально-педагогічних технологій у системі	<p><b>Завдання 1</b> Підготувати опорний конспект: Стратегія й тактика застосування соціально-педагогічних технологій у системі початкової освіти учнів.</p> <p><b>Завдання 2</b> Підготувати презентацію на тему: Арт-терапія в інклюзивній освіті учнів молодшого шкільного віку (вид терапії на вибір студента).</p>	<p>Опорний конспект</p> <p>Презентація</p>

початкової освіти	<b>Завдання 3</b> Підібрати комплекс вправ (ігор) з пальчикової гімнастики для дітей молодшого шкільного віку	Творча робота
-------------------	--	---------------

## V. Контроль якості знань студентів

### 5.1. *Форми і методи поточного контролю*

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

### 5.2. *Форми і методи підсумкового контролю*

Залік

## VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Гріневич Ж. Орієнтація на особистість: робота в інклюзивних класах. *Початкова освіта: Шкільний світ*. 2011. № 46. С. 6–8.

2. Грицюк Н. Потурбуймося про дітей з особливими освітніми потребами. *Дефектолог*. № 5 (29). травень. 2009.

3. Горбатюк О. Ф. Соціальна адаптація та інтеграція дітей з особливими потребами в загальноосвітню початкову школу. *Розкажіть онуку*. 2008. № 8. С.2–3.

4. Громовий В. Звичайна освіта для особливих дітей. *Директор школи*. 2006. № 2. С. 6–9.

5. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Е. Даніелс, К. Стаффорд. Львів: Т-во «Надія», 2000. 255 с.

6. Даниленко Л.І. Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій / *Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник / Кол.: авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І., К.: 2007. 128с.*

7. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі [автор-укладач Л.В.Турищева]. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 111 с.

8. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта : навч-метод. посібник / С.М. Єфімова , С.В. Королюк за заг. ред. А.А. Колупаєвої. К.: Видавничий дім «Плеяди», 2012. 164 с.

9. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н.З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І., К.: ТОВ «Видавничий дім 1 “Плеяди», 2013. 96 с.

10. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи / *Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія*. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.

11. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзивна освіта від основ до практики: монографія. Київ «Атопол». -2016 р. 152 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708170/>

12. Колупаєва А. А. Педагогічні технології інклюзивного навчання / А.А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.

13. Таранченко О. Ефективні технології викладання в інклюзивній школі. *Початкова школа*. 2017. –№5. С. 50–54.

14. Таранченко О. М. Соціальне інтегрування: ключовий концепт інклюзії. *Особлива дитина : навчання і виховання*. № 3(83). 2017. С. 7–15.

## VIII. Інформація про викладача

<b>Викладач</b>	<b>КОВАЛЬ ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА</b>
<b>Профіль викладача на сторінці кафедри/факультету</b>	Доцент кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки педагогічного факультету <a href="https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pochatkovoi-osvity/pro-kafedru-pmpn#koval-tv">https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pochatkovoi-osvity/pro-kafedru-pmpn#koval-tv</a>
<b>Електронна адреса</b>	<a href="mailto:t.v.koval@npu.edu.ua">t.v.koval@npu.edu.ua</a>
<b>Контактний телефон</b>	м.т. +380977347431
<b>Інформація про консультації</b>	Консультації згідно визначеного графіку кафедри

## **ІХ. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни**

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занять тощо)

### **Політика щодо відвідування**

Під час вивчення ОК здобувачі вищої освіти дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravya-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки.

Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

### **Політика щодо дедлайнів і перескладання**

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати перескладання результатів навчання ОК відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін.

**Правила виконання завдань ОК:** практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки). У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату.

### **Політика щодо конфліктних ситуацій**

Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

9.2. Вимоги до академічної доброчесності студентів.

### **Політика щодо академічної доброчесності**

Політика ОК ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

#### **Х. Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента:**

Даний ОК може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).